PODYPLOMOWE
STUDIUM MUZEALNICZE
Wydział Nauk o Kulturze i Sztuce
Uniwersytet Warszawski

INFORMATOR

2022-2023

RAMOWY PROGRAM STUDIUM obejmuje następujące przedmioty i zagadnienia:

Historia kolekcjonerstwa i muzealnictwa

Nowa muzeologia (w tym: zwrot ku rzeczom i zwrot cyfrowy; zwrot przestrzenny; jak angażować zmysły w muzeach; zwrot sensoryczny – muzeum jako doznanie; muzea wobec wyzwań współczesności, muzeum krytyczne, studia postkolonialne i dekolonizacja, ekokrytyka i koncepcja antropocenu).

Problematyka prawna w muzealnictwie (w tym: prawne podstawy funkcjonowania muzeów; zasady prawne obrotu muzealiami i komercjalizacji muzeów; fotografowanie w muzeach; prawo autorskie w muzeum; wypożyczenia muzealiów; obowiązki pracownicze pracowników muzeów, normy etyki zawodowej; restytucja dzieł sztuki)

Zarządzanie instytucją kultury (w tym: zarządzanie projektami i kapitałem ludzkim; kompetencje społeczne w pracy zespołowej, techniki komunikacyjne, dysfunkcje pracy zespołowej)

Promocja, marketing, komunikacja i programy publiczne oraz pozyskiwanie funduszy (w tym: budowanie marki muzeum, organizacja promocji i wydarzeń muzealnych; koncepcja i narzędzia marketingu w nowoczesnych muzeach; rozwój kompetencji społecznych a obsługa publiczności muzealnej; źródła finansowania projektów muzealnych; jak skutecznie aplikować o finansowanie projektów)

Rozwój publiczności (w tym: angażowanie publiczności; moderowanie miejsca dla odbiorcy w muzeum; badania publiczności; różne potrzeby zwiedzających; udostępnienie muzeów osobom z niepełnosprawnościami)

Edukacja w muzeum (w tym: muzeum jako partner edukacyjny dla szkół; scenariusze programów edukacyjnych; edukacja przyrodnicza; kulinarna; historyczna, internetowa; działania teatralne w praktyce muzealnej; język komunikatu i obrazu w edukacji muzealnej)

Konserwacja, prewencja, badania dzieł sztuki

Gromadzenie muzealiów, inwentaryzacja, digitalizacja, organizacja archiwów

Organizacja wystaw i galerii stałych (w tym: warsztaty kuratorskie, scenariusze wystaw, zagadnienia ekspozycyjne)

Opracowywanie i udostępnianie wiedzy. Naukowe i popularnonaukowe publikacje muzealne

PROGRAM STUDIÓW — BLOKI ZAGADNIEŃ

HISTORIA KOLEKCJONERSTWA I MUZEALNICTWA

Wykłady z dziejów kolekcjonerstwa obejmują czasy od pojawienia się pierwszych form kolekcjonerskich (starożytny Egipt i Syria) po wiek XIX, kiedy, w wyniku stopniowego rozpadu nowożytnej kunstkamery, powstaje nowoczesne muzeum. Szczególną uwagę zwraca się na powstawanie nowożytnych form muzealnych na terenie Włoch (Florencja, Rzym, Wenecja i in.), Francji, Anglii oraz cesarstwie Habsburgów. Omawiane są też pierwsze podręczniki muzealne (Casper F. Neickel i in.).

Analizowana jest architektura gmachów muzealnych, od wizji architektów doby Rewolucji Francuskiej, poprzez propozycje architektów niemieckich w XIX wieku (np. Karl Friedrich Schinkel, eo von Klenze, Gottfried Semper), po budowle najnowsze.

Wśród nich omawiane są najważniejsze budowle z lat 80. i 90. XX wieku (np. East Wing Galerii Narodowej w Waszyngtonie, tzw. „Wielki Luwr" w Paryżu, nowy gmach Galerii Narodowej w Londynie, Guggenheim Museum w Bilbao i Getty Center w Los Angeles) oraz realizacje z początku XXI wieku (np. Louvre-Lens, Louvre-Abu Dhabi, nowe Rijksmuseum w Amsterdamie, Depot w Rotterdamie).

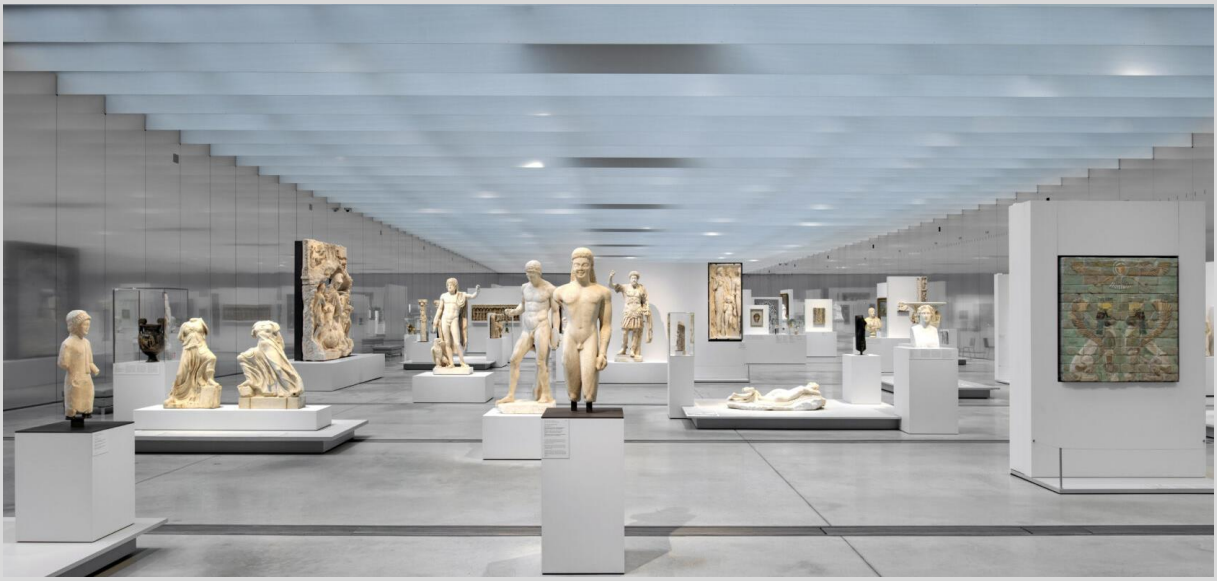

Potrzeba kompleksowej wiedzy teoretycznej dotyczącej funkcjonowania nowoczesnych muzeów – muzeologii – pojawiła się po drugiej wojnie światowej. Pierwsze całościowe koncepcje powstały w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX wieku. Szereg prac teoretycznych, opartych na badaniach publiczności muzealnej, przyniosły lata osiemdziesiąte zeszłego stulecia. XX wieku. Przyszłość muzeów stała się przedmiotem wielu opracowań w końcu lat oseidziesiątych i w latach dziewięćdziesiątych, które zainicjowały ważny nurt we współczesnym muzealnictwie, określany mianem „nowej muzeologii" (Peter Vergo).

Studium prezentuje różnorodne nurty istniejące we współczesnym muzealnictwie, jak też spór pomiędzy tradycyjnym pojmowaniem roli muzeum a kulturą masową i nowymi formami prezentacji zbiorów.

Wykłady obejmują historię nie tylko muzeów sztuki, ale też – historycznych i archeologicznych, etnograficznych i przyrodniczych, technicznych i przemysłowych, w różnych ich formułach (muzea historii naturalnej, Wystawy Światowe, panoramy, menażerie i zoo). W ich omówieniu szczególny nacisk kładziony jest na aspekty polityczne (imperializm, kolonizacja, postkolonializm) oraz etyczne (dioramy taksydermiczne, „ludzkie zoo", prezentacje szczątków, prezentacje obiektów kultu kultur niezachodnich).

TERVUEREN Musée du Congo Belge.
Préparation de la chikwangue.
Bereiding der chikwangue.
Preparation of the chikwangue.

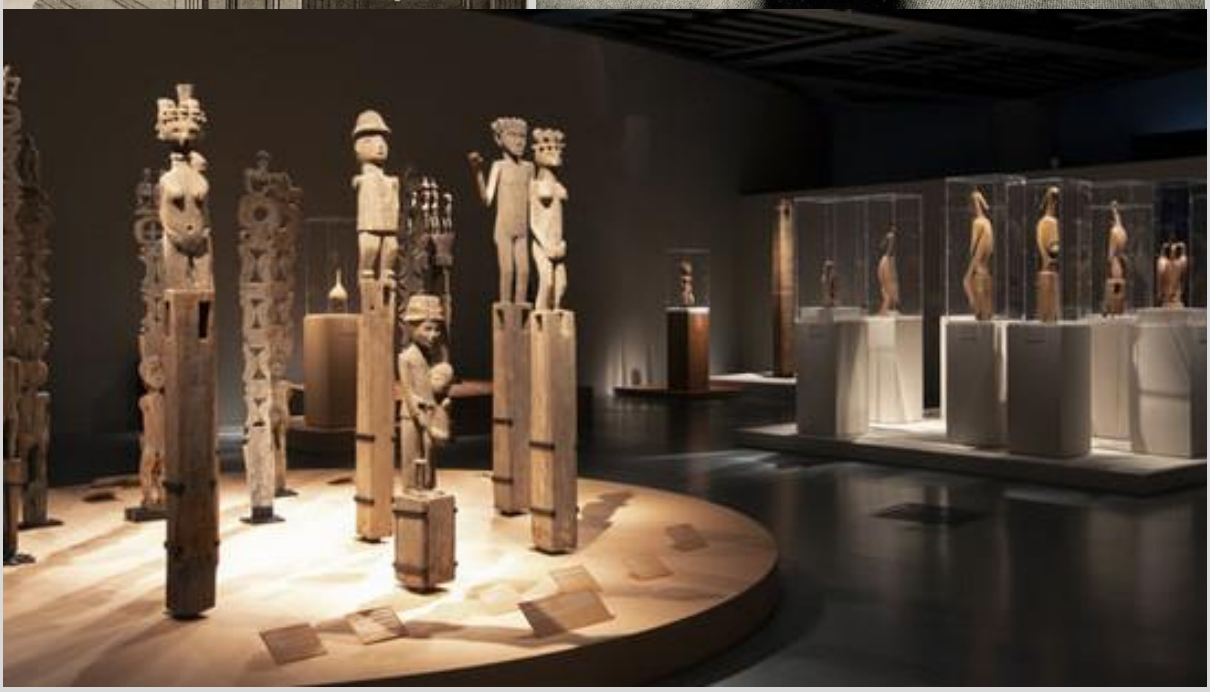

NOWA MUZEOLOGIA

Blok poświęcony omówieniu „rewolucji" muzealnej, która rozpoczęła się w 1989 roku za sprawą publikacji „Nowa muzeologia", wydanej przez Petera Vergo. Vergo wyszczególnił w niej dwa typy wystaw: estetyczne i kontekstualne, które poddał ostrej krytyce. Jego działalność spowodowała ferment w wystawiennictwie, zaczęto konstruować alternatywne typy ekspozycji. Osiągnięcia nowej muzeologii nie ograniczają się jedynie do propozycji nowych modeli wystawienniczych. Miały one wpływ na powstanie muzeum demokratycznego, inkluzywnego, partycypacyjnego – w znacznie większym stopniu niż wcześniej uwzględniającego potrzeby i oczekiwania zwiedzających. W Polsce nowa muzeologia powiązana jest z wprowadzeniem ekspozycji „narracyjnych" w muzeach historycznych i archeologicznych.

Podczas dziesięciogodzinnego bloku zajęć słuchacze zapoznają się z postulatami „nowej muzeologii" (Vergo), powiązaniami między muzeum a akademią (Hooper-Greenhill, Moser, Ziębińska-Witek, Piotrowski), a także wpływem na działalność muzealniczą dokonań nowej humanistyki (zwrot ku rzeczom i materialności, zwrot sensoryczny, zwrot przestrzenny, zwrot cyfrowy, muzea i dekolonizacja).

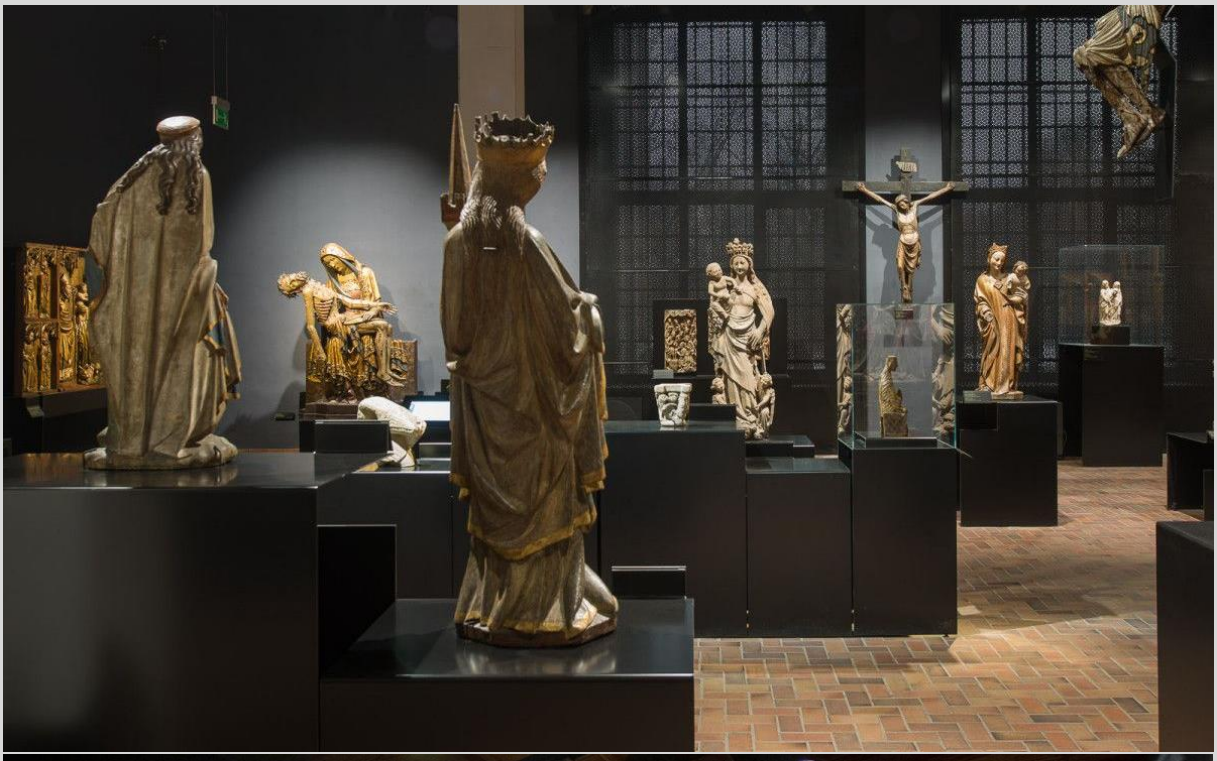

PROBLEMATYKA PRAWNA W MUZEALNICTWIE

Wykłady służą przedstawieniu prawnych podstaw funkcjonowania muzeów oraz przybliżają następujące szczegółowe zagadnienia: zasady prawne obrotu muzealiami i komercjalizacji muzealiów; fotografowanie w muzeach; prawo autorskie w muzeum; wypożyczenia muzealiów; obowiązki pracownicze pracowników muzeów (normy etyki zawodowej). Wykłady z tego zakresu objaśniają ponadto relacje między muzeami a władzami samorządowymi, urzędem Ministra Kultury oraz służbami konserwatorskimi.

Osobnymi problemami są zagadnienie odzyskiwania zbiorów utraconych, rewindykacja dzieł sztuki i badania proweniencyjne.

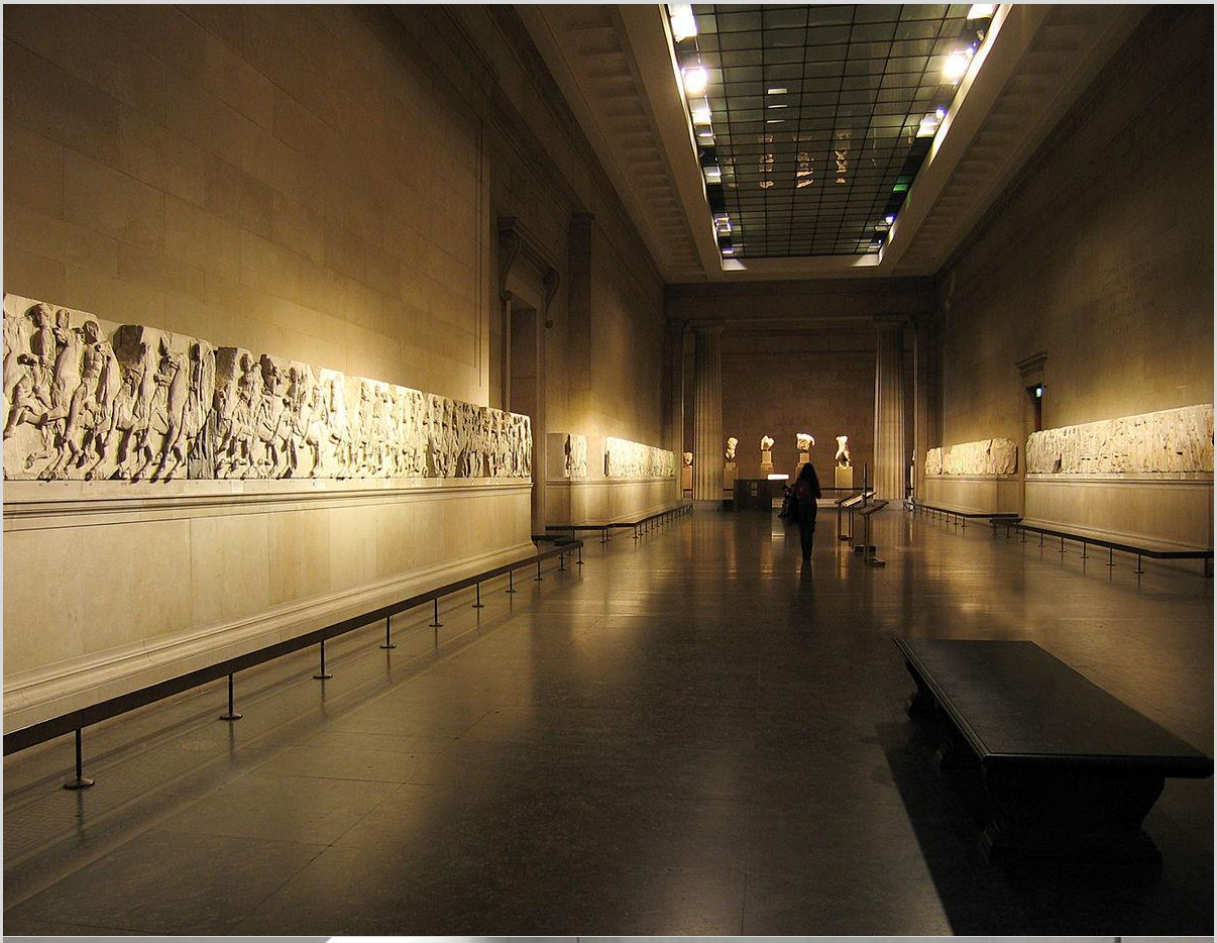

ZARZĄDZANIE INSTYTUCJĄ KULTURY

Zajęcia poświęcone organizacji muzealnictwa w kraju i za granicą. Przedstawiane są podstawy prawidłowego kierowania muzeum w oparciu o najnowocześniejsze koncepcje teorii i praktyki zarządzania, w tym zarządzanie dziedzictwem kulturowym, projektami i zasobami ludzkimi. Omawiane są obowiązki na poszczególnych stanowiskach kierowniczych w muzeum, zasady tworzenia planów pracy, metody polityki kadrowej, administrowania budynkiem muzealnym.

Wobec wielu narastających zagrożeń zbiorów muzealnych analizowane są sposoby zapewnienia możliwie wszechstronnego bezpieczeństwa kolekcjom muzealnym i całemu muzeum, także w warunkach nadzwyczajnych (katastrofy, wojna).

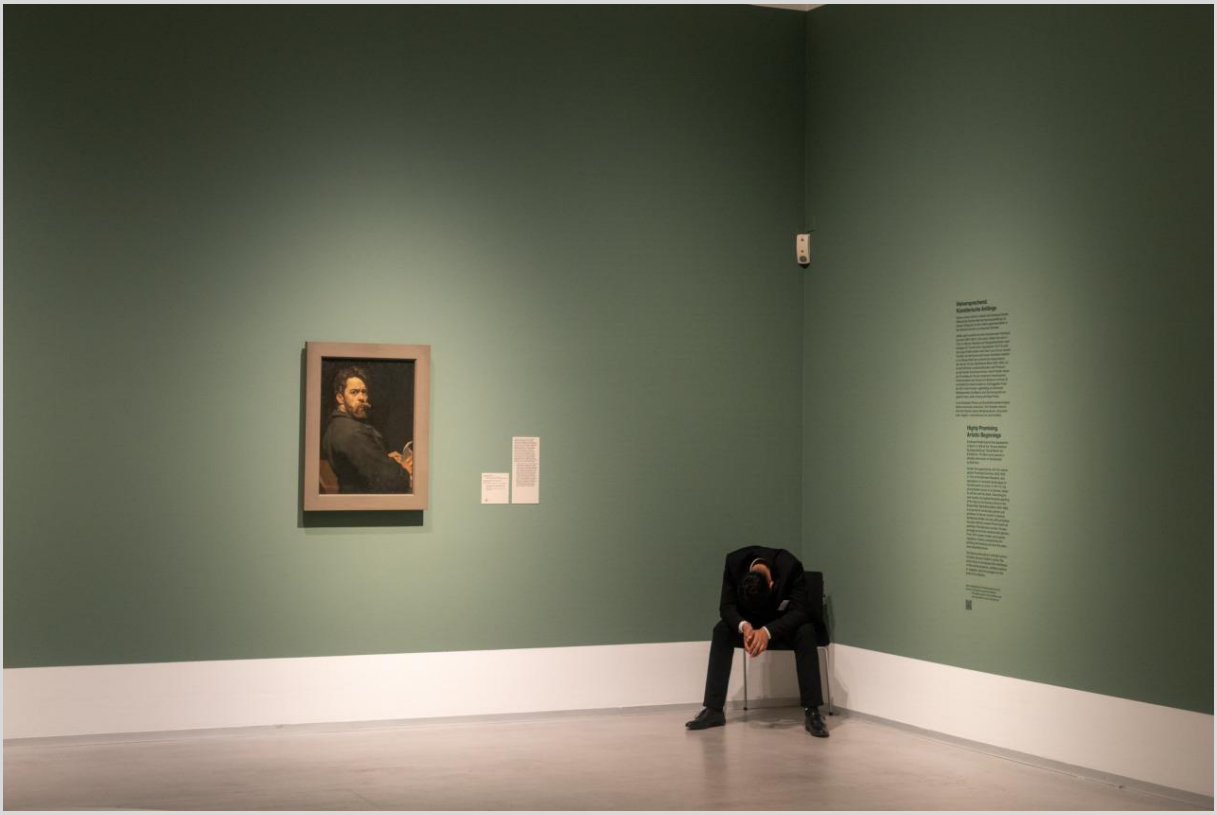

KOMPETENCJE SPOŁECZNE W PRACY W MUZEUM

Wykłady i warsztaty poświęcone rozwijaniu kompetencji społecznych muzealnika. Są to umiejętności uniwersalne, określane także jako przenośne – możliwe do zastosowania w różnych sytuacjach zawodowych, przy projektach, zadaniach, przedsięwzięciach o rozmaitej tematyce i zakresie. Do takich kompetencji należą m.in: komunikatywność, umiejętności interpersonalne, umiejętności budowania zespołu i grupy zadaniowej, praca ze zmianą, praca w sytuacji konfliktu, kształtowanie relacji zawodowych, praca z gościem muzealnym, kompetencje międzykulturowe.

PROMOCJA, MARKETING, KOMUNIKACJA I PROGRAMY PUBLICZNE; POZYSKIWANIE FUNDUSZY

Zmieniające się warunki społeczne funkcjonowania muzeów zmuszają instytucje kultury do namysłu nad celami i sposobami prowadzenia działań marketingowych i promocyjnych oraz dostosowywania działalności do rzeczywistych potrzeb szeroko rozumianej publiczności muzealnej.

Wykłady prezentują koncepcje marketingu w nowoczesnym muzeum – najnowsze trendy w marketingu instytucjonalnym, teorię „bottom-up", „muzeum zorientowanego na publiczność", a także szanse i zagrożenia płynące ze strony marketingu w obrębie działalności kulturalnej.

Celem wykładów poświęconych pozyskiwaniu funduszy jest wskazanie uczestnikom potencjalnych możliwości pozyskania funduszy i dotacji z różnorodnych źródeł (np. Programy Ministra Kultury oraz środki unijne). Wskazane są źródła informacji o poszczególnych programach, tryby i wymogi formalne aplikowania, kwestie kwalifikowalności przedmiotowej i kosztowej oraz najważniejsze kwestie, na jakie należy zwrócić uwagę sporządzając wniosek.

The British Museum
Book now
★★★★★
'ripples of trauma hit you like a bomb'
The Guardian
Edvard Munch
love and angst
11 April – 21 July 2019
Open late Fridays
Members free
#MunchExhibition
Supported by
AKO Foundation

The British Museum
Book now
Edvard Munch
love and angst
11 April – 21 July 2019
Open late Fridays
Members free
#MunchExhibition
AKO Foundation
M7427

ROZWÓJ PUBLICZNOŚCI — POTRZEBY PUBLICZNOŚCI MUZEALNEJ

Odwiedzający muzea przychodzą do nich dla wielu bardzo różnych celów. Wcale nie najczęściej przyciąga ich piękno eksponatów czy ich treść. Czasem na zewnątrz po prostu pada deszcz… Pociąg do wiedzy i pragnienie doznań estetycznych, rozrywka, relaks, nowinkarstwo i głębsza ciekawość, flirt i „amory", zaspokojenie elitarnych aspiracji, haust solennej pedagogiki i dydaktyki (rodziców i dziadków wobec dzieci i wnucząt), społeczne i polityczne ideologie, psychospołeczna potrzeba identyfikacji z określoną grupą ludzką i określonym światopoglądem, kompensacja rozmaitych niedoborów psychicznych, najzwyklejsze „zabijanie nudy" – wszystkie te pobudki wizytujących powinny być przez muzealny staff dostrzegane, doceniane i badane.

EDUKACJA W MUZEUM

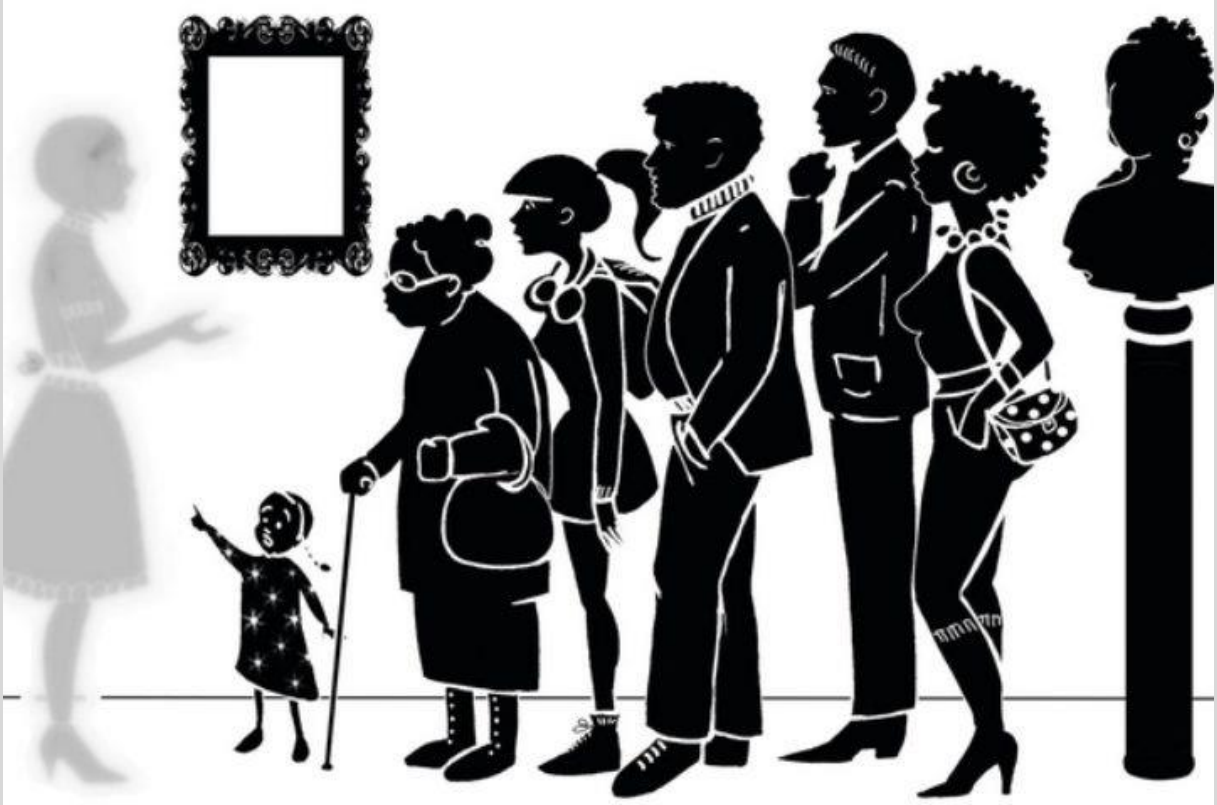

Edukacja jest obecnie uznawana za bodaj najważniejszy obszar pracy muzealnej. Wykłady i warsztaty dają uczestnikom Studium przykłady projektów edukacyjnych (polskich i zagranicz-

nych) skierowanych do bardzo różnorodnych (pod względem wieku, zainteresowań, doświadczeń życiowych) grup odbiorców. Osobne zajęcia dotyczą edukacji internetowej. Analizowane są „dobre praktyki” w dziedzinie edukacji muzealnej, teorie pedagogiczne, w tym neuropedagogika. W części praktycznej ćwiczone jest tworzenie scenariuszy zajęć edukacyjnych.

GROMADZENIE MUZEALIÓW
INWENTARYZACJA / DIGITALIZACJA

Zajęcia ukazują problemy związane z digitalizacją – jej cele, metody i zastosowania. Omawiana jest rola inwentarza elektronicznego w świetle przepisów (ustawa o muzeach, rozporządzenie o ewidencjonowaniu, o przenoszeniu muzealiów). Prezentowane są możliwości zastosowania inwentarza elektronicznego w praktyce (m.in. komputerowe skontrum, wydruki ksiąg, zarządzanie ruchem muzealiów, prowadzenie księgi akcesji, sporządzanie katalogów zbiorów, ewidencja prac konserwatorskich, prezentacja zbiorów on-line). Omówione będą różnorodne systemy ewidencjonowania zabytków (analiza dostępnych na rynku systemów, na co należy zwracać uwagę przy wyborze systemu; dostosowanie go do profilu zbiorów, możliwości migracji danych do innych systemów). Przedstawione zostaną standardy zapisu danych (Dobre Praktyki MNW, raport NIMOZ, analiza dostępnych słowników on-line, m.in. ULAN Getty, Iconclass, AAT). Przedstawione zostaną także problemy prawne związane z digitalizacją oraz udostępnianiem danych w Internecie.

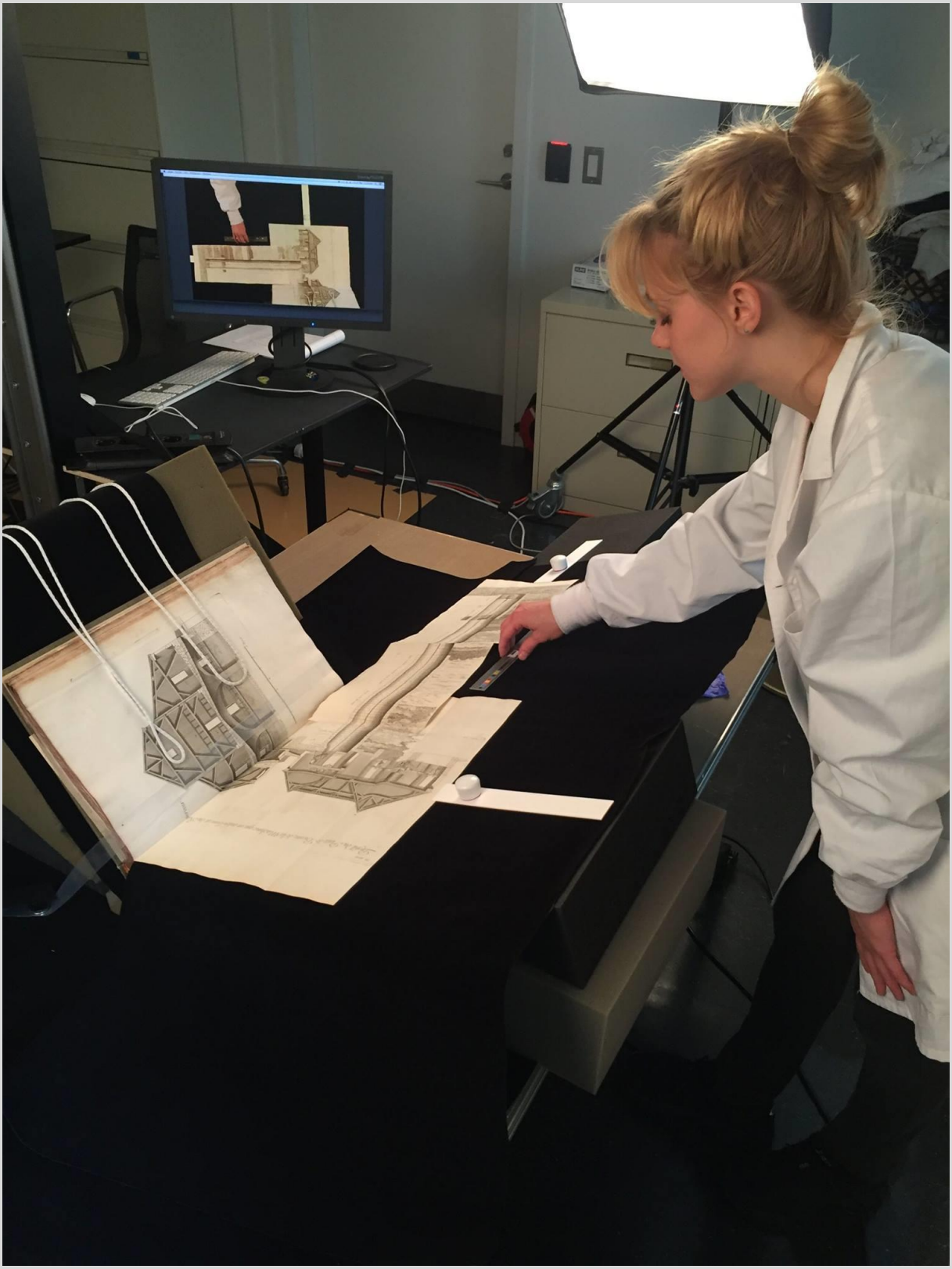

OPRACOWYWANIE I UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW NAUKOWE I POPULARNONAUKOWE PUBLIKACJE MUZEALNE

Muzea publikują różnorodne opracowania swoich zbiorów: katalogi naukowe, katalogi wystaw, przewodniki po galeriach, okolicznościowe foldery, druki edukacyjne i inne. Coraz częstszą platformą udostępniania wiedzy o zbiorach jest Internet. Zajęcia Studium mają uświadomić słuchaczom potrzebę profilowania wydawnictw w zależności od oczekiwań odbiorców. Omówione będą rodzaje i gatunki naukowych i popularnonaukowych publikacji muzealnych.

Ważny element zajęć stanowi kwestia formuł i modułów informacji obiektom na wystawach stałych i czasowych (od tytułów ogólnych, przez nazwy sal i teksty wprowadzające do działów ekspozycji, po podpisy pod eksponatami). Zajęcia obejmują warsztaty pisarskie, kształcące umiejętność dostosowania stylu i formy wypowiedzi do funkcji, jaką ma ona pełnić.

09:41
100%
RIJKS MU
Connected by kpn
In the museum
Highlights
Visit 20 works, on levels 1, 2 and 3
Start the tour
Explore the museum on your own
Discover the museum yourself
Take a guided tour
Select a theme

VERGEET ME NIET PORTRETTEN UIT DE RENAISSANCE
REMEMBER ME RENAISSANCE PORTRAITS
RIJKS MUSEUM

ORGANIZACJA WYSTAW I GALERII STAŁYCH

Słuchacze poznają tryb i zasady tworzenia scenariuszy wystaw stałych i czasowych, od fazy koncepcyjnej po realizacyjną. Wykłady i warsztaty służą udoskonaleniu umiejętności współpracy z projektantami ekspozycji oraz stosowania wymogów wystawienniczych właściwych dla różnych gatunków eksponatów.

Przewidziane są krytyczne analizy wybranych galerii i wystaw (z udziałem kuratorów, projektantów scenografii, projektantów oświetlenia itd.). Znani autorzy wystaw poprowadzą warsztaty kuratorskie. Przedstawione zostaną zasady prewencji muzealnej, transportu dzieł sztuki i zasady bezpieczeństwa ekspozycji.

Omawione będą również problemy dostosowania galerii i wystaw dla widzów o różnych formach niepełnosprawności (osób poruszających się na wózkach, osób z dysfunkcjami wzroku i słuchu oraz niepełnosprawnych intelektualnie).

ZWIEDZAJ WIRTUALNIE

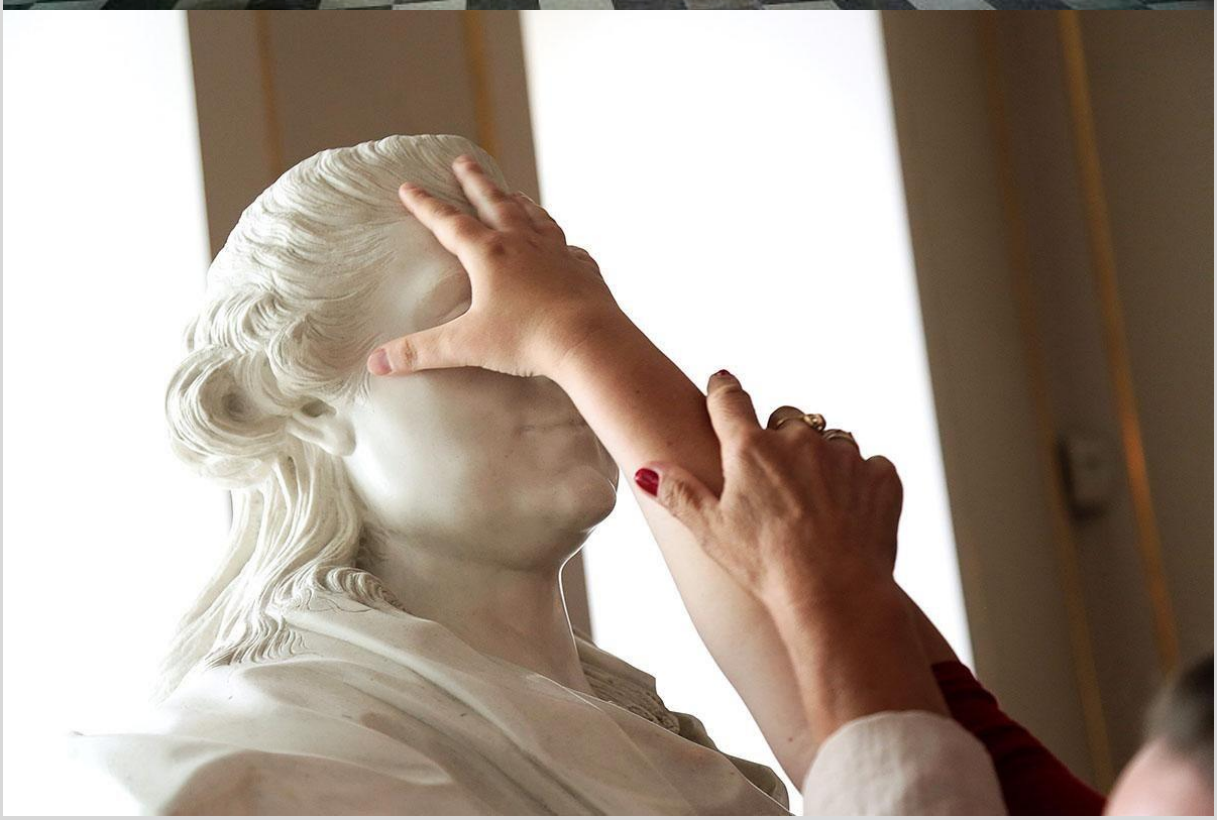

KONSERWACJA, PREWENCJA, BADANIA DZIEŁ SZTUKI

Blok poświęcony zasadom eksponowania, magazynowania i konserwacji dzieł sztuki. Szczegółowo omawiane są współczesne normy dotyczące przechowywania dzieł sztuki i zagadnienia profilaktyki muzealnej, a także modele podejmowania decyzji konserwatorskiej (przesłanki, dialog, podział kompetencji między specjalistami, ich odpowiedzialność). Słuchacze poznają elementy składowe procesu konserwacji i restauracji (ocena stanu zachowania, badania diagnostyczne, konserwacja profilaktyczna, konserwacja zachowawcza, restauracja), modele dokumentacji prac i wizualizacji w postaci zapisów wideo i innych form rejestracji. Przedstawiona zostanie rola współczesnych badań technologicznych nad dziełami sztuki, a także główne zajmujące się nimi ośrodki w Polsce.

Słuchacze zapoznają się również z problematyką konserwacji i eksponowania tzw. „nowych mediów" i fotografii.

Copy rights & photo credits / Prawa reprodukcji i źródła fotografii

p. 1: © Muzeum Książąt Czartoryskich, Muzeum Narodowe w Krakowie; photo: Pracownia ART FM Sp. z o.o., Kraków
p. 3: The Smithsonian Libraries, public domain | Statens Naturhistoriske Museum, København; photo: Jens Astrup | Kongens kunstkammer; photo: Museumstechnik Berlin
p. 4: Royal Collection Trust / © HM Queen Elizabeth II 2012; photo: Google Arts & Culture: hAG9DaPJM3FApw | © pichetw / Shutterstock.com, Shutterstock
p. 5: © Staatliche Museen zu Berlin; photo: Maximilian Meisse | © Courtesy of Goppion; photo: Goppion
p. 6: © Louvre Abu Dhabi; photo: WAM | Museum Boijmans Van Beuningen Rotterdam; photo: Studio MVRDV
p. 7: © Göteborgs Naturhistoriska Museum 2017; photo: JanneO™ / Flickr | La Grande Galerie de l'Évolution, Muséum national d'Histoire naturelle, Paris; photo: © Maxppp / Marlene Awaad
p. 8: © Panorama Mesdag, Den Haag; photo: Panorama Mesdag, public domain | © Centrum Edukacji Przyrodniczej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, photo: CEP
p. 9: © Musée royal de l'Afrique centrale – AfricaMuseum, Bruxelles-Tervueren, Archives Sanza Francois; photo: Wellcome Collection, Public Domain Mark | © Courtesy of Musée du Quai Branly, Paris
p. 10: © Le Musée du Quai-Branly, Paris; photo: AFP/FRANCK FIFE
p. 11: © Muzeum Narodowe w Szczecinie; photo: Aleksandra Zygadlewicz | © Muzeum Historii Żydów Polskich - Polin, Warszawa; photo: Magda Starowieyska
p. 12: © Muzeum Narodowe w Warszawie / © WWAA; photo: Jakub Certowicz | © Muzeum Warszawy; photo: Danuta B. i Festung – polska – org .pl.
p. 13: © RMF-GP [Musée du Louvre]; photo: Wikimedia Commons (CC BY 3.0) | Pixers.pl; photo: © beawolf.
p. 14: © British Museum, London; photo: © Andrew Dunn | © The Acropolis Museum Athens; photo: archtravel.
p. 15: © Muzeum Narodowe we Wrocławiu, photo: materiały prasowe MNWr, Arkadiusz Podstawka | Muzeum Niepodległości, Warszawa; photo: Szymon Starnawski
p. 16: Muzeum Ziemi Nadnoteckiej w Trzciance; photo: Muzeum Trzcianka, mztrzcianka.pl | Muzeum Ziemi Nadnoteckiej w Trzciance; photo: Muzeum Trzcianka, mztrzcianka.pl | photo: AFP
p. 17: Timeforf.pl | https://www.tumgir.com/peoplesleepinginmuseums; photo: © Stefan Draschan
p. 18: Zachęta – Narodowa Galeria Sztuki – Warszawa; photo: Zachęta | iStock by Getty Images 186845263
p. 19: © 2021 lombaert studio, London UK; photo: Margot Lombaert | © 2021 lombaert studio, London UK; photo: Margot Lombaert
p. 20: Rijksmuseum Amsterdam Facebook, public domain
p. 21: © Muzeum Narodowe w Krakowie; photo: MNK
p. 22: © Getty Images | Ministero per i Beni Culturali e la Attività Culturali, Soprintendenza per il Patrimonio Storico, Artistico ed Etnoantropologico di Milano e della Lombardia Occidentale, Pinaocteca di Brera, Milano; photo: © ADN Studios | Victoria Art Gallery, Bath UK; photo: https://www.welcometobath.co.uk/Things to Do / Welcome Ambassadors 2021 | Rijksmuseum Amsterdam, photo: AFP
p. 23: Photo by courtesy of © ICOM CECA Spain | Portland Art Museum; photo: PAM
p. 24: New Museum, New York, Education and Public Engagement Department; photo: New Museum | © 2022 The Australian Museum, Sydney; photo: James Horan | © Dulwich Picture Gallery
p. 25: © Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie
p. 26: © Smithsonian Instituties; photo: Smithsonian
p. 27: Rijksmuseum Amsterdam, public domain | nai010 uitgevers TU Delft / Rijksmuseum Amsterdam, public domain
p. 28: Rijksmuseum Amsterdam / The Rijksmuseum App, public domain; photo: ColourLex, https://colour-lex.com/resources/art-museums-apps | nai010 uitgevers TU Delft / Rijksmuseum Amsterdam, public domain
p. 29: Miejska Galeria Sztuki, Częstochowa; photo: Robert Jodłowski | photo: AFP/Getty Images, Francois Guillot
p. 30: © Muzeum Śląskie w Katowicach; photo: © Michał Jędrzejowski | photo: Zachęta – Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa
p. 31: photo: Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego | photo: Miejskie Muzeum Zabawek w Karpaczu
p. 32: © Muzeum Historyczne Miasta Gdańska, © Urząd Miejski w Gdańsku, photo: museum | Culture.pl; photo: Tomasz Gzell
p. 33: Muzeum Narodowe w Krakowie; photo: https://mnk.pl/fotogalerie/pracownia-konserwacji-malarstwa-i-rzezby-w-sukiennicach
p. 34: Muzeum Narodowe we Wrocławiu; photo: Fot. Zespół Produkcji Wystaw oraz Dział Fotografii MNWr | Filmoteka Narodowa – Instytut Audiowizualny – FINA; photo: FINA